

მესტიის მუნიციპალიტეტის 2025 წლის
ბიუჯეტის

მოქალაქის გზამკვლევი

შინაარსი

შესავალი	3
მოკლე ინფორმაცია მესტიის მუნიციპალიტეტის შესახებ	4
საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა.....	6
საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის მარეგულირებელი სამართლებრივი აქტები	9
საბიუჯეტო პროცესი თვითმმართველობაში	10
მესტიის მუნიციპალიტეტის 2025 წლის ბიუჯეტი.....	13
ბიუჯეტის შემოსულობები.....	13
ნაშთის ცვლილება	16
ბიუჯეტის გადასახდელები პროგრამების და პრიორიტეტების მიხედვით	16
მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯები	19
ინფრასტრუქტურის განვითარება	20
დასუფთავება და გარემოს დაცვა.....	23
განათლება	24
კულტურა, ახალგაზრდული და სპორტული ღმესტიისძიებები.....	25
მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა	28

შესავალი

ბიუჯეტის გზამკვლევის შემუშავება ეხმარება მოქალაქეს მარტივ, მისთვის გასაგებ ენაზე მიიღოს ინფორმაცია მუნიციპალური ბიუჯეტით დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული, სოციალური, საგანმანათლებლო და სხვა სახის პროექტებისა და ღმესტიისძიებების შესახებ. გზამკვლევაში მოცემული ინფორმაცია წარმოადგენს თვითმმართველობის აღმასრულებელი ხელისუფლების მიერ დაგეგმილი ღმესტიისძიებების მოკლე აღწერას, წარმოაჩენს მათ მიზნობრიობას, დაგეგმილ აქტივობებს სძენს მეტ საჯაროობას.

ბიუჯეტის გზამკვლევი მოიცავს მესტიის მუნიციპალიტეტის 2025 წლის ბიუჯეტის მოკლე აღწერას. უნდა აღინიშნოს, რომ კანონმდებლობის შესაბამისად ბიუჯეტის პროექტის წარმოდგენილი ვარიანტი მუნიციპალიტეტის მერიის მიერ საკრებულოში წარდგენილი იყო 2025 წლის 15 ნოემბრისთვის, რომელიც საკრებულოს მიერ დაუბრუნდა მერიას. ბიუჯეტის პროექტის განახლებული ვარიანტი წარედგინა საკრებულოს 10 დეკემბრისთვის. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ბიუჯეტის წარმოდგენილი ვარიანტი არ ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილ კაპიტალურ ტრანსფერს, რომელიც მესტიის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის მნიშვნელოვანი შემოსავალია და მის ფორმირებაში დიდ როლს თამაშობს. კაპიტალური ტრანსფერი მესტიის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში აისახება მას შემდეგ რაც საქართველოს მთავრობა მიიღებს შესაბამის გადაწყვეტილებას.

წარმოდგენილი ინფორმაცია არ შემოიფარგლება მხოლოდ ერთი კონკრეტული წლის მონაცემებით. მასში 2025 წლის საბიუჯეტო მონაცემები შედარებულია გასული 3 წლის ანალოგიურ მაჩვენებლებს.

ბიუჯეტის გზამკვლევაში ასევე მოცემულია ინფორმაცია საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის შესახებ, საბიუჯეტო სისტემის მარეგულირებელ ნორმატიულ აქტებზე და თვითმმართველობების საბიუჯეტო პროცესზე.

გზამკვლევაში მოყვანილი 2024 წლის ბიუჯეტის მაჩვენებლები ასახავს 2024 წლის 11 თვის მდგომარეობით არსებულ სურათს. წარმოდგენილი ციფრები ეფუძნება ფინანსთა სამინისტროს eTreasury სისტემაში 2024 წლის 1 დეკემბერს მდგომარეობით არსებულ მონაცემებს. 2024 წლის გეგმიური მაჩვენებლები შესაძლებელია რიგ შემთხვევებში არ ემთხვეოდეს საკრებულოს მიერ დატკიცებული ბიუჯეტის მონაცემებს და განსხვავების მიზეზი შესაძლებელია იყოს სახელმწიფო ფონდებიდან გამოყოფილი თანხები, რომელთა ასახვა ჯერ არ მომხდარა ბიუჯეტში ან 5%-იანი გადანაწილებით დაზუსტებული ასიგნებები.

მოკლე ინფორმაცია მესტიის მუნიციპალიტეტის შესახებ

მესტიის მუნიციპალიტეტი მდებარეობს საქართველოს ჩრდილო დასავლეთ ნაწილში, სამეგრელო-ზემო სვანეთის მხარეში. მესტიის ადმინისტრაციულ ერთეულს აღმოსავლეთით ლენტეხის მუნიციპალიტეტი ესაზღვრება, ჩრდილოეთით - დიდი კავკასიონის ქედი და რუსეთის ფედერაცია (ყაბარდო-ბალყარეთი), სამხრეთით წალენჯიხისა და ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტები, დასავლეთით კი აფხაზეთი.

მესტია საქართველოში ყველაზე მაღალმთიანი, ტერიტორიულად ყველაზე დიდი მუნიციპალიტეტია. რაონი შედგება 17 ადმინისტრაციული ერთეულისგან, რომელთაგან სამი - იდლიანი, ჭუბერი და ხაიში მდებარეობს ადმინისტრაციულ სასაზღვრო ხაზთან. მისი ფართობი 307.49 ათ კა-ს შეადგენს. აქედან სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებს 94.3 ათ კა უკავია, რაც მთელი ტერიტორიის 30.9%-ია, ხოლო 129.17 ათასი კა (42%) კი ტყეს უკავია.

მესტიიდან თბილისამდე მანძილი 477 კმ-ია, ქალაქ ზუგდიდამდე კი, სადაც უახლოესი სარკინიგზო სადგური მდებარეობს - 138 კმ. უახლოესი საჰაერო ქალაქი ფოთი მესტიიდან 226 კმ-შია. მესტიის ცენტრიდან სამთო სათხილამურო კურორტ თეთნულდამდე მანძილი 30, ხოლო ჰაწვალის კურორტამდე 8 კმ-ია. მესტიის აეროპორტი დ. მესტიის ცენტრიდან 2 კმ-ში მდებარეობს.

მესტიის მუნიციპალიტეტის შემადგენლობაშია 1 დაბის და 160 სასოფლო ტიპის დასახლება, რომლებიც გაერთიანებული არიან 1 სადაბო და 16 ადმინისტრაციულ ერთეულში. მუნიციპალიტეტის ყველა სოფელს მინიჭებული აქვს მაღალმთიანი დასახლების სტატუსი.

მესტიის მუნიციპალიტეტის სტატისტიკური მონაცემების მიხედვით მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა 2023 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით შეადგენს 11 575 ადამიანს (2014 წლის საყოველთაო აღწერის მონაცემებით მესტიის მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა შეადგენს 9,316 ადამიანს, რაც საქართველოს მოსახლეობის 0,25%-ია.)¹, მათ შორის 5785 ქალი, 5790 კაცი. მათგან დაბაში ცხოვრობს 2613 (22%), ხოლო 8962 (78%) ნაწილდება სასოფლო დასახლებებზე. დაბაში მცხოვრები ქალების რაოდენობა შეადგენს 1408, კაცების - 1205; სოფლად მცხოვრები ქალების რაოდენობა 4377-ია, ხოლო კაცების 4585.

მესტიის მუნიციპალიტეტში ზომიერად ნოტიო მთის კლიმატია. ჰავის ტიპები მუნიციპალიტეტის ფარგლებში იცვლება ზომიერად ნოტიო ხეობის ტიპის კლიმატიდან მაღალმთის მკაცრი კლიმატის ჩათვლით. არათანაბრად განაწილებულია რაიონის ტერიტორიაზე ატმოსფერული ნალექები. საშუალო წლიური რაოდენობა მაქსიმუმს აღწევს ზემო სვანეთის თხემურ ნაწილებში (2000-2500 მმ.წელიწადში), ხოლო მინიმალური რაოდენობა გვხვდება დაბა მესტიის ქვემოთ მდ.ენგურის მიმართულებით და შეადგენს 800-1000 მმ-ს წელიწადში.

მესტიის მუნიციპალიტეტის დაახლოებით 70–80 % ტყიან ლანდშაფტებს უჭირავს. ქედების და მათი განშტოებების თხემური და მიმდებარე ტერიტორიები სუბალპური და ალპური მდელოებითაა წარმოდგენილი. ტყის ჯიშთა შორის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მასიური გავრცელებით სარგებლობს მარადმწვანე ჯიშები: ნაძვი და სოჭი. ფრაგმენტების სახით გავრცელებულია ფიჭვნარებიც. რეგიონის მცენარეულობა მეტად მრავალფეროვანია, მათ შორის სამკურნალო მცენარეებიც, რომლებიც უფრო ველურად მზარდი არიან და მოიპოვებიან მოსახლეობასთან ახლოს ან ტყეებში. ფლორის გარდა რეგიონს მრავალფეროვანი ფაუნა აქვს, მათ შორის ძუძუმწოვრები, თევზები, ამფიბიები, რეპტილიები და ფრინველები.

მუნიციპალიტეტში არსებობს და შესწავლილია წიაღის (ლითონები, არალითონები, წყალი) 336 საბადო, მათგან მოქმედია მხოლოდ 24 ლიცენზიანტი (იხ. დანართი #1). რეგიონში მოიპოვება არალითონების 11 ძირითადი საბადო: მესტიის საბადო (ტრავენტინის მარაგი: 78000 მ³), მესტიაჭალის (ქვიშა-ხრემის მარაგი: 3148000მ³), ხაიშის (ბარიტის მარაგი: 75000 ტონას), ჯორჯვალის (გარბო-დიაბიზის მარაგი: 926300მ³), მულახის (ქვიშა ხრეში), დიზის (მარმარილოს მარაგი: 523600მ³), ლენჯერის (კირქვის მარაგი: 996000 ტონა), უშგულის (მთის ბროლი) და ჭუბერის (მარმარილოს მარაგი: 5444000მ³). ამათ გარდა რეგიონში მოიპოვება ლითონების 13 ძირითადი საბადო.

რეგიონის მთავარი მდინარე ენგურია, მისი შენაკადები - ადიშისჭალა, მულხურა, დოღრა, ნენსკრა, ივარი, ხაიშურა და სხვ. (MDF, 2014). მუნიციპალიტეტში მდებარე მდინარეები: ენგური, მესტიაჭალა, ნენსკრა, და სხვა საქართველოსთვის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ჰიდროლოგიურ რესურსს წარმოადგენენ.

მესტიის ადმინისტრაციულ ერთეულში 200-მდე მყინვარია, რომელთა საერთო ფართობია 285 კვ.კმ (MDF, 2014). ზემო სვანეთი მდებარეობს ცენტრალური კავკასიონის სამხრეთ ფერდობებზე. კავკასიონის აღნიშნულ ნაწილში თავმოყრილია ამ მთიანი მასივის მაღალი მწვერვალების უმრავლესობა, მათ შორის შხარა (5203 მ) თეთნულდი (4858 მ) უშბა (4700 მ) ტიხტინგენი (4617 მ) შხელდა (4368 მ) და სხვ. (UNDP Georgia, 2014).

მესტიის მუნიციპალიტეტის ოფიციალური ვებ-გვერდი: <http://mestia.gov.ge/ge>

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა

საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის მიხედვით საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა არის „საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლების ფუნქციების შესასრულებლად, ფულადი სახსრების მობილიზებისა და გამოყენების მიზნით, სამართლებრივი აქტებით რეგულირებული საბიუჯეტო ურთიერთობათა ერთობლიობა“.

ტერმინი „ბიუჯეტი“ („Budget“) ინგლისური სიტყვაა და ტომარას ნიშნავს. დღევანდელი მნიშვნელობით ამ ტერმინის გამოყენება ისტორიულ წყაროებში პირველად გვხვდება ინგლისის თემთა პალატაში. როდესაც მთავრობა თემთა პალატას ფულს სთხოვდა, ხაზინის კანცლერი ხსნიდა პორტფელს (ტომარას), სადაც სახელმწიფო შემოსავლების და ხარჯების ხარჯთაღრიცხვის კანონპროექტი იყო. ამას უწოდებდნენ ბიუჯეტის გახსნას.

დღეს საქართველოში ბიუჯეტი წარმოდგენს შესაბამისი ხელისუფლების ორგანოების მიერ საკუთარი უფლებებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით მისაღებ და გასაცემ ფულადი სახსრების ერთობლიობას, მათი შეგროვებისა და გადახდის გეგმას. ამ სახით პროგნოზი კეთდება მომდევნო 4 წელზე, ხოლო მმართველობის შესაბამისი ორგანოების მიერ ბიუჯეტი მტკიცდება და აღსრულებას ექვემდებარება მომდევნო 1 წლისათვის.

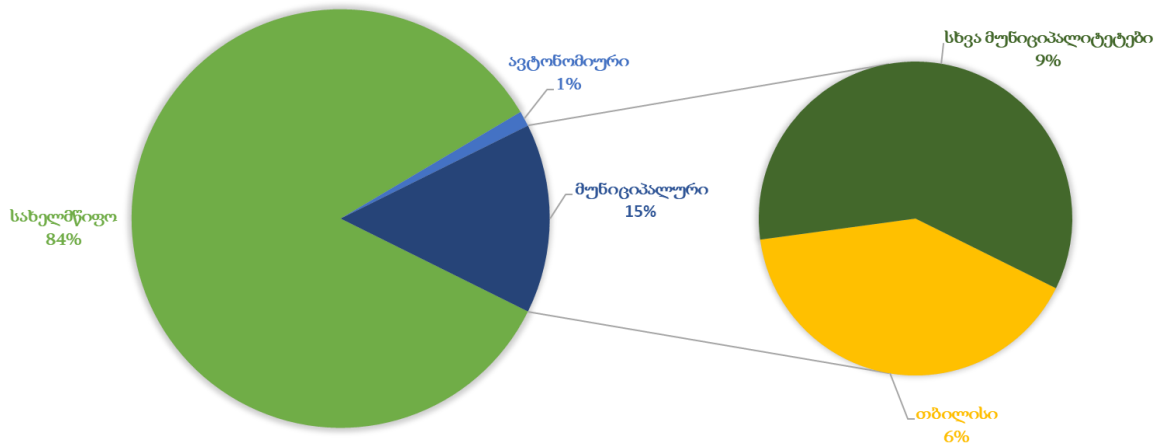
საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა აერთიანებს სხვადასხვა ბიუჯეტებს. დღეს მოქმედი კანონმდებლობითა და საბიუჯეტო მოწყობის მიხედვით საქართველოში არსებობს ბიუჯეტის სამი დონე: საქართველოს სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტები. ბიუჯეტები მტკიცდება შესაბამისი საკანონმდებლო ხელისუფლებების მიერ.

- სახელმწიფო ბიუჯეტი - მტკიცდება საქართველოს პარლამენტის მიერ;
- ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტი - მტკიცდება ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს მიერ;
- ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტი - მტკიცდება ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს, საკრებულოს მიერ.

ბიუჯეტების სიდიდისა და პროპორციის ვიზუალური აღქმისთვის ინფორმაცია წარმოდგენილია გრაფიკი #2-ზე. საქართველოს ნაერთი ბიუჯეტის 84%-ს შეადგენს სახელმწიფო ბიუჯეტი, 1%-ზე ოდნავ მეტია აჭარის და აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკების ბიუჯეტები, მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტების ჯამური სიდიდე ნაერთი

ბიუჯეტის 15%-ია, საიდანაც ქ. თბილისის ბიუჯეტი - 6%, ხოლო დანარჩენი 9% ნაწილდება 65 მუნიციპალიტეტზე.

გრაფიკი #1

გზამკვლევაში ყურადღებას გავამახვილებთ ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტზე. კერძოდ იმ საკითხებზე, თუ რას წარმოადგენს თვითმმართველობის ბიუჯეტი, რა როლი უჭირავს მას ქვეყნის საბიუჯეტო სისტემაში, რა სახის კავშირი და დამოკიდებულება აქვს თვითმმართველობების ბიუჯეტებს სხვა დემესტიის ბიუჯეტებთან.

თვითმმართველი ერთეული არის მუნიციპალიტეტი, რომელსაც აქვს საკუთარი ადმინისტრაციული საზღვრები. ხოლო, ადგილობრივი თვითმმართველობა არის შესაბამის მუნიციპალიტეტში მცხოვრები მოქალაქეთა უფლება, მათ მიერ არჩეული თვითმმართველობის ორგანოების მეშვეობით გადაწყვიტონ ადგილობრივი მნიშვნელობის საკითხები. სწორედ თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტი წარმოადგენს ამ საკითხების გადაწყვეტის ძირითად და მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს.

მუნიციპალიტეტს გააჩნია საკუთარი და დელეგირებული უფლებამოსილებები. საკუთარი უფლებამოსილება არის ის უფლებამოსილება, რომელსაც მუნიციპალიტეტი ახორციელებს დამოუკიდებლად, საკუთარი პასუხისმგებლობით. ხოლო, დელეგირებული უფლებამოსილება - სახელმწიფო ან/და ავტონომიური რესპუბლიკის უფლებამოსილება, რომელიც შესაბამისი მატერიალური და ფინანსური უზრუნველყოფით გადაეცემა ადგილობრივ თვითმმართველობას. მუნიციპალიტეტის საკუთარი უფლებამოსილებების ჩამონათვალს განსაზღვრავს საქართველოს ორგანული კანონი „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“.

ადგილობრივი ბიუჯეტის ფორმირების წყაროს წარმოადგენს მუნიციპალიტეტის საკუთარი შემოსულობები და სხვა ბიუჯეტიდან მიღებული არასაკუთარი შემოსულობები.

მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის არასაკუთარ შემოსულობებს მიეკუთვნება ბიუჯეტის მიერ მიღებული სესხი და გრანტი, აგრეთვე სპეციალური, კაპიტალური და მიზნობრივი ტრანსფერები. ბიუჯეტის ყველა სხვა შემოსულობა წარმოადგენს თვითმმართველობის ბიუჯეტის საკუთარ შემოსულობას, რომელთა გამოყენებაც მუნიციპალიტეტს შეუძლია დამოუკიდებლად, საკუთარი გადაწყვეტილების შესაბამისად. სწორედ საკუთარი შემოსულობები და მათი დამოუკიდებლად განკარგვის შესაძლებლობა უზრუნველყოფს მუნიციპალური ბიუჯეტის დამოუკიდებლობას.

უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს საბიუჯეტო სისტემაში 2019 წლის 1 იანვრიდან განხორციელდა მნიშვნელოვანი ცვლილება, რომელმაც დიდი გავლენა იქონია მუნიციპალიტეტის შემოსავლების როგორც ფორმირებაზე ასევე მის სტრუქტურაზე. კერძოდ:

დეცენტრალიზაციის სტრატეგიის ფარგლებში განხორციელდა ცვლილებები საბიუჯეტო კოდექსსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსში, რომლის მიხედვითაც შეიცვალა მუნიციპალიტეტების დაფინანსების სისტემა, კერძოდ, მუნიციპალიტეტების აღარ მიეცემათ გათანაბრებითი ტრანსფერი, ასევე საშემოსავლო გადასახადის სხვადასხვა სახეებიდან მიღებული შემოსავლები მთლიანად მიიმართება სახელმწიფო ბიუჯეტში, მათ ნაცვლად მუნიციპალიტეტების დასაფინანსებლად მიიმართება დღგ-ს სახით მიღებული შემოსავლების 19,0%. მუნიციპალიტეტის შემოსულობებში მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს დამატებითი ღირებულების გადასახადიდან მიღებულ შემოსავლებს

მარტივად აღსაქმელად, ადგილობრივი თვითმმართველობის ერთეულების ბიუჯეტის შემოსავლის წყაროები ჩვენ პირობითად შეგვიძლია დავყოთ 3 ნაწილად:

საგადასახადო შემოსავლები - შემოსავლის ეს წყარო მოიცავს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ქონების გადასახადის 100%-ს და დამატებითი ღირებულების გადასახადის ნაწილს, რომლიც გამოთვლაც ხდება სპეციალური ფორმულით სადაც მონაწილეობს მუნიციპალიტეტის სხვადასხვა სტატისტიკური მაჩვენებლები; შემოსავლის ეს წყარო მუნიციპალიტეტის საკუთარ შემოსავლებს მიეკუთვნება.

გრანტები (ტრანსფერები) - საერთაშორისო ორგანიზაციები და მთავრობების მიერ გამოყოფილ გრანტები. ასევე, სხვა დმესტიის ბიუჯეტიდან გამოყოფილ ტრანსფერები. მათ შორის, მიზნობრივი, სპეციალური და კაპიტალურ ტრანსფერები (2019 წლიდან აღარ არსებობს გათანაბრებითი ტრანსფერი). შემოსავლის ამ წყაროდან მისაღები თანხებიდან მუნიციპალიტეტის არასაკუთარ შემოსავლებს მიეკუთვნებათ.

სხვა დანარჩენი შემოსავლები - შემოსავლის ამ წყაროში გავაერთიანეთ ბიუჯეტის სხვა შემოსავლებს მიეკუთვნებული შემოსავლები (მაგ. მოსაკრებლები, ჯარიმები, დივიდენდები, ლიცენზიები და ა.შ.), კაპიტალური შემოსავლები (შემოსავლები პრივატიზაციიდან),

ფინანსური აქტივების (ნათშის გამოყენება, სესხის დაბრუნება) და ვალდებულებების (საგარეო ან საშინაო სესხის აღება) ცვლილებით მიღებული შემოსავლები.

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის მარეგულირებელი სამართლებრივი აქტები

საქართველოში დღეს მოქმედი საბიუჯეტო სისტემა რეგულირდება სხვადასხვა საკანონმდებლო ნორმატიული აქტით. სახელმწიფო ბიუჯეტის მიღებისთანა დაკავშირებული დებულებები ასევე გაწერია საქართველოს კონსტიტუციის მე-6 თავში. საქართველოს ორგანული კანმესტიის „ადგილობრივი თვითმმართველობების კოდექსი“-ს მე-5 კარი მთლიანად შედგება მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტისა და ეკონომიკური საფუძვლების დებულებებისაგან. ასევე, ამავე ორგანული კანმესტიის გარდამავალი დებულებები არეგულირებს მუნიციპალიტეტის ფინანსებთან დაკავშირებულ რიგ საკითხებს.

ქვეყანაში საბიუჯეტო მოწყობის ძირითად და საკვანძო საკითხები მოწესრიგებულია საქართველოს კანონით „საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი“-თ. საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი მიღებული იქნა 2009 წელს და ძალაში შევიდა 2010 წლის 1 იანვრიდან. საბიუჯეტო კოდექსმა ბევრ სხვა სიახლესთან ერთად გააერთიანა სხვადასხვა ბიუჯეტების მარეგულირებელი საკანონმდებლო აქტები, რომლებიც მანამდე რამოდენიმე კანონით იყო დარეგულირებული. შედეგად საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის ამოქმედებისთანავე, სხვა კანონებთან ერთად, გაუქმდა „საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის შესახებ“, „შემოსულობების ბიუჯეტებს შორის განაწილების შესახებ“ და „ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონები.

საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი შედგება ექვსი კარისაგან. მათ შორის, პირველი, მეორე და მეექვსე კარი საერთოა ბიუჯეტებისთვის და შესაბამისად, ადგენს ნორმებს ყველა ბიუჯეტისთვის. კოდექსის მე-3 კარით დარეგულირებულია სახელმწიფო ბიუჯეტთან დაკავშირებული საკითხები, მე-4 კარი ადგენს ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის საბიუჯეტო წესებსა და პროცედურებს, ხოლო მე-5 კარში მოცემულია ავტონომიური რესპუბლიკების ბიუჯეტთან დაკავშირებული საკითხები.

გარდა აღნიშნული საკანონმდებლო აქტებისა ქვეყნის საბიუჯეტო სისტემის შემადგენელი საკანონმდებლო აქტებია „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონი, „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“, „სახელმწიფო აუდიტის შესახებ“, „სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის შესახებ“, „ბურალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის შესახებ“, „ყოველწლიური სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონები და სხვა.

ქვეყანაში საბიუჯეტო სისტემას, გარდა ზემოაღნიშნული საკანონმდებლო აქტებისა, ასევე არეგულირებს კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები, ამ აქტებით დამტკიცებული

მეთოდოლოგიები. ასევე, საბიუჯეტო პროცესის მიმდინარეობისას ყოველწლიურად გამოიცემა კანონქვემდებარე ინდივიდუალური აქტები, რომლებიც გამომდინარეობს შესაბამისი ნორმატიული აქტებიდან.

საბიუჯეტო სისტემის მარეგულირებელი კანონქვემდებარე აქტებიდან უნდა გამოიყოს საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებები „საქართველოს საბიუჯეტო კლასიფიკაციის დამტკიცების თაობაზე“ და „პროგრამული ბიუჯეტი შედგენის მეთოდოლოგიის დამტკიცების თაობაზე“. ეს ორი ბრძანება არეგულირებს როგორც სახელმწიფო დონეზე საბიუჯეტო მოწყობის საკითხებს, ასევე, ავტონომიური და ადგილობრივი ბიუჯეტების შედგენისა და აღსრულების წესებსა და პროცედურებს.

„საქართველოს საბიუჯეტო კლასიფიკაციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით კლასიფიცირდება ბიუჯეტში მისაღები და ბიუჯეტიდან გასაცემი ფულადი ნაკადები. დამტკიცებული კლასიფიკაცია ეფუძნება და შესაბამისია საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ დაწესებულ საერთაშორისო სტანდარტებთან. იგი ერთიანია საქართველოს ყველა ბიუჯეტისათვის. კლასიფიკაციით განსაზღვრულია თუ როგორი ფორმა უნდა ჰქონდეს ბიუჯეტის ბალანსს, მოცემულია დეტალური მეთოდური მითითებები ბიუჯეტის შემოსულობების და გადასახდელების სწორი აღრიცხვისთვის.

ბიუჯეტის პროგრამული ფორმატით შემუშავება ადგილობრივი თვითმმართველობებისათვის სავალდებულო გახდა 2013 წლიდან. სწორედ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანება „პროგრამული ბიუჯეტი შედგენის მეთოდოლოგიის დამტკიცების თაობაზე“ ადგენს იმ წესებსა და ფორმას, თუ რა პერიოდში და რა სტრუქტურით უნდა განხორციელდეს წლიური ბიუჯეტის პროექტის მომზადება, დამტკიცება, აღსრულება და ანგარიშგება. მეთოდოლოგია ადგენს როგორც ზოგად დებულებებს, რომლებიც საერთოა ყველა დემესტიის ბიუჯეტისათვის, ასევე ცალ-ცალკე, თითოეული დემესტიის ბიუჯეტისათვის, განსაზღვრავს ბიუჯეტის და მისი პროგრამების შედგენის დეტალურ ფორმატებს.

2018 წელს განახლდა მეთოდოლოგიის ის ნაწილი, რომელიც არეგულირებს ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების საბიუჯეტო საკითხებს. ჩვენს შემთხვევაში საგულისხმოა სიახლეები რომლებიც დაადგინა განახლებულმა მეთოდოლოგიამ და რომლებიც მუნიციპალიტეტებისათვის სავალდებულო გახდა 2020 წლის ბიუჯეტის მომზადების პროცესიდან.

საბიუჯეტო პროცესი თვითმმართველობაში

თვითმმართველობების ბიუჯეტის პროექტის მომზადების, საკანონმდებლო ორგანოსათვის წარდგენის და დამტკიცების პროცედურები რეგულირდება საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის XII თავით. ბიუჯეტის პროექტის მომზადების პროცესს კოორდინაციას უწევს

მუნიციპალიტეტის საფინანსო ორგანო, რომელიც ამ პროცესში ხელმძღვანელობს მოქმედი კანონმდებლობითა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიერ გამოცემული შესაბამისი მეთოდური მითითებებით. მუნიციპალური ბიუჯეტის მომზადების, შედგენის, დამტკიცებისა და ანგარიშგების პროცესის მოკლე აღწერა მოცემულია გრაფიკ #6-ზე.

გრაფიკი #2

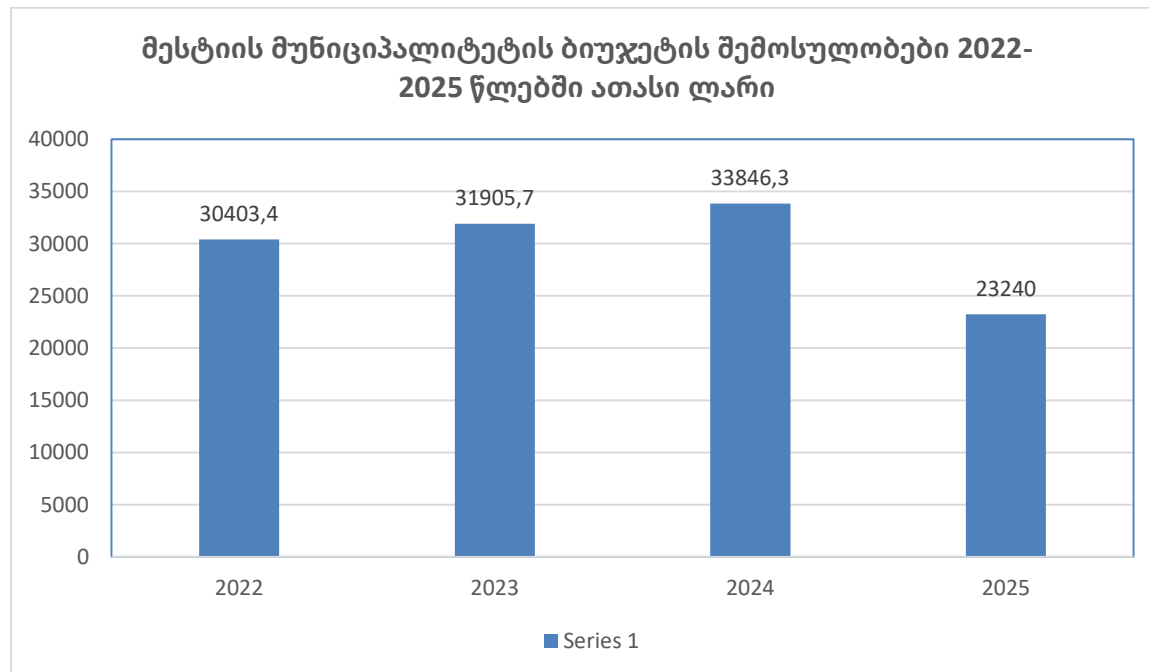

მესტიის მუნიციპალიტეტის 2025 წლის ბიუჯეტის პროექტი

ბიუჯეტის შემოსულობები

ჩვენ განვიხილავთ მესტიის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შემოსულობებს 2021-2024 წლების მიხედვით, წარმოვადგენთ მათ სიდიდეებს, წილს მთლიან შემოსულობებში და დინამიკას ბოლო 4 წლის მიხედვით.

გრაფიკი #3

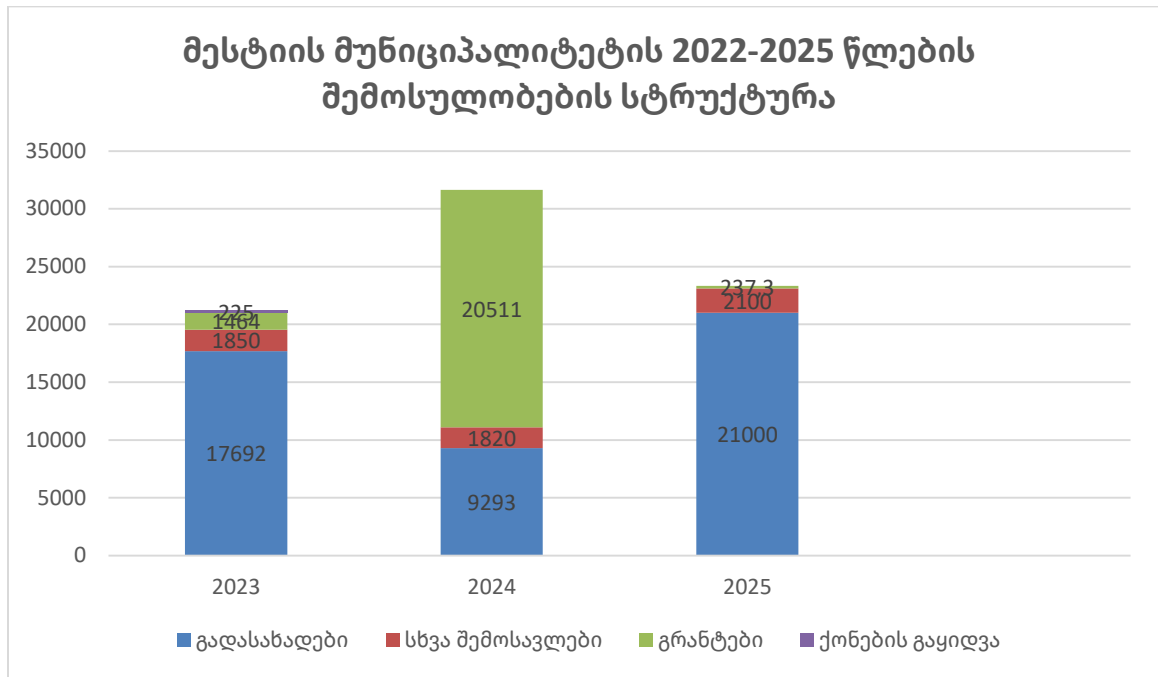

მესტიის მუნიციპალიტეტის შემოსულობების განხილვისას პირველ რიგში უნდა აღინიშნოს, რომ 2025 წლის ბიუჯეტის პროექტის მაჩვენებლები არ მოიცავს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილ კაპიტალურ ტრანსფერებს. მათ შორისაა, რეგიონების განვითარების ფონდიდან ტრანსფერები ინფრასტრუქტურული პროექტებისათვის და განათლების დაფინანსებისათვის გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერები. ამ ტრანსფერების გამოყოფის შემდგომ 2025 წლის მაჩვენებელი გაუტოლდება გასული წლის მაჩვენებელს.

მესტიის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შემოსავლების სტრუქტურამ მნიშვნელოვანი ცვლილება განიცადა 2019 წელს. აღნიშნული უკავშირდებოდა 2019 წლის 1 იანვრიდან საბიუჯეტო კოდექსში ამოქმედებულ ცვლილებას, რომლიც მიხედვითაც, ერთის მხრივ, გაუქმდა გათანაბრებითი ტრანსფერი, ასევე, საშემოსავლო გადასახადის ის სახეები რომლებიც გასულ წლებში ირიცხებოდა ადგილობრივ ბიუჯეტებში აღარ ირიცხება მუნიციპალურ ბიუჯეტებში. ხოლო მეორეს, მხრივ ამოქმედდა გადასახადების განაწილების

პრინციპი, რომლიც მიხედვითაც ადგილობრივ ბიუჯეტებში ჩაირიცხება დამატებითი ღირებულების გადასახადიდან მობილიზებული თანხის 19%. ამ თანხის განაწილება მუნიციპალიტეტების მიხედვით ხორციელდება ასევე საბიუჯეტო კოდექსით დადგენილი წესით.

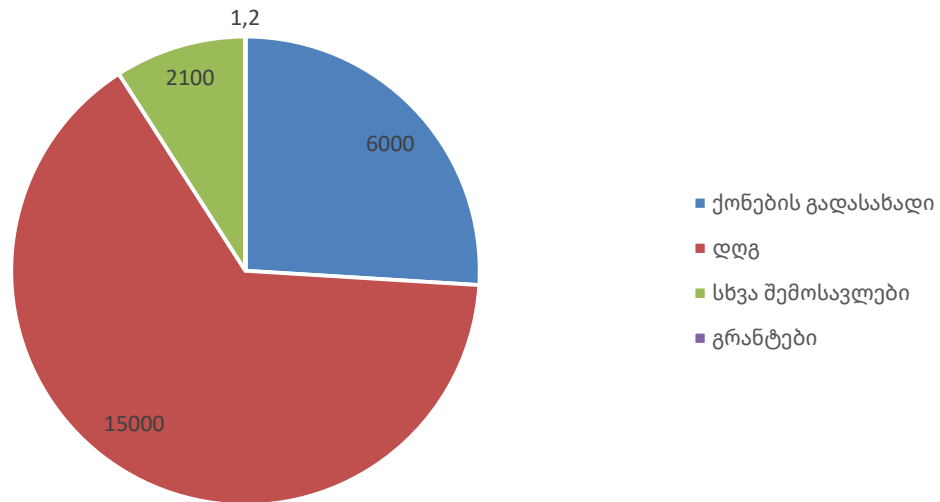
გრაფიკი #4

საგადასახადო შემოსავლებიდან მესტიის მუნიციპალიტეტის 2025 წლის ბიუჯეტი მიიღებს 21 000 ათას ლარს. მათ შორის: დამატებითი ღირებულების გადასახადი 15 მლნ ლარი, ქონების გადასახადი 6 მლნ ლარს შეადგენს. შესაბამისად, საგადასახადო შემოსავლების წილმა მესტიის მუნიციპალიტეტის 2024 წლის ბიუჯეტის მთლიან შემოსავლების 90% შეადგინა. 2019 წლამდე არსებულ მონაცემებთან შედარებით მთლიან შემოსავლებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა საგადასახადო შემოსავლების წილი, რაც დადებითი მოვლენაა მუნიციპალიტეტისთვის იმ მხრივ, რომ საგადასახადო შემოსავლების ზრდა კავშირშია ქვეყნის ეკონომიკის ზრდას. შესაბამისად, ქვეყნის ეკონომიკის ზრდის პარალელურად მოსალოდნელია მუნიციპალური ბიუჯეტების და მათ შორის მესტიის მუნიციპალიტეტის შემოსავლების ზრდაც.

გრაფიკი N5

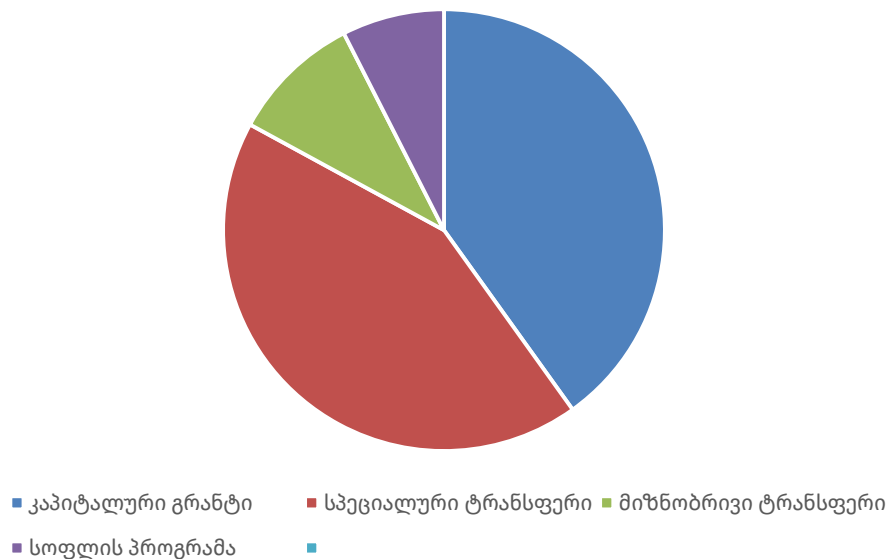
2025 წლის ბიუჯეტის შემოსულობები ათასი ლარი

ვინაიდან 2025 წლის ბიუჯეტის პროექტი ამ ეტაპისათვის არ ითვალისწინებს 2025 წლის განმავლობაში მისაღები ტრანსფერების მნიშვნელოვან ნაწილს, გრაფიკ #10-ზე ანალიზისათვის წარმოდგენილია 2024 წლის ბიუჯეტის ტრანსფერების შემადგენლობა.

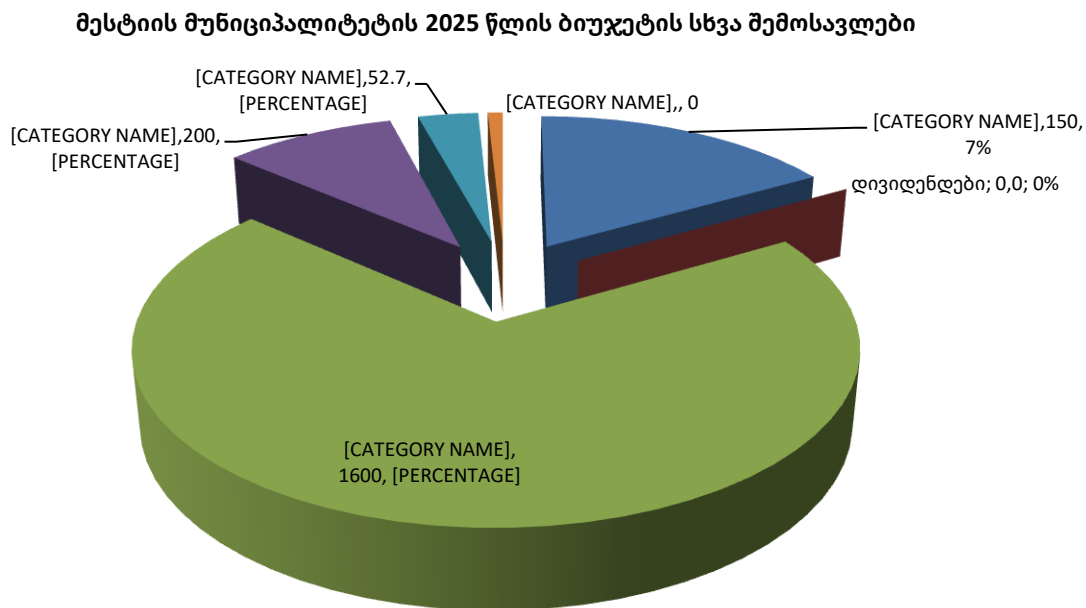
გრაფიკი #6

2024 წლის ბიუჯეტის გრანტები

სხვა შემოსავლები მესტიის 2025 წლის ბიუჯეტის მთლიან შემოსავლებში შემდეგი წლობრივი მაჩვენებლით არის წარმოდგენილი: სხვა შემოსავლები - 8% (2002.7 ათასი ლარი), მესტიის მუნიციპალიტეტის 2025 წლის ბიუჯეტის პროექტის სხვა შემოსავლების სტრუქტურა მოცემულია გრაფიკ #11-ზე:

გრაფიკი #7

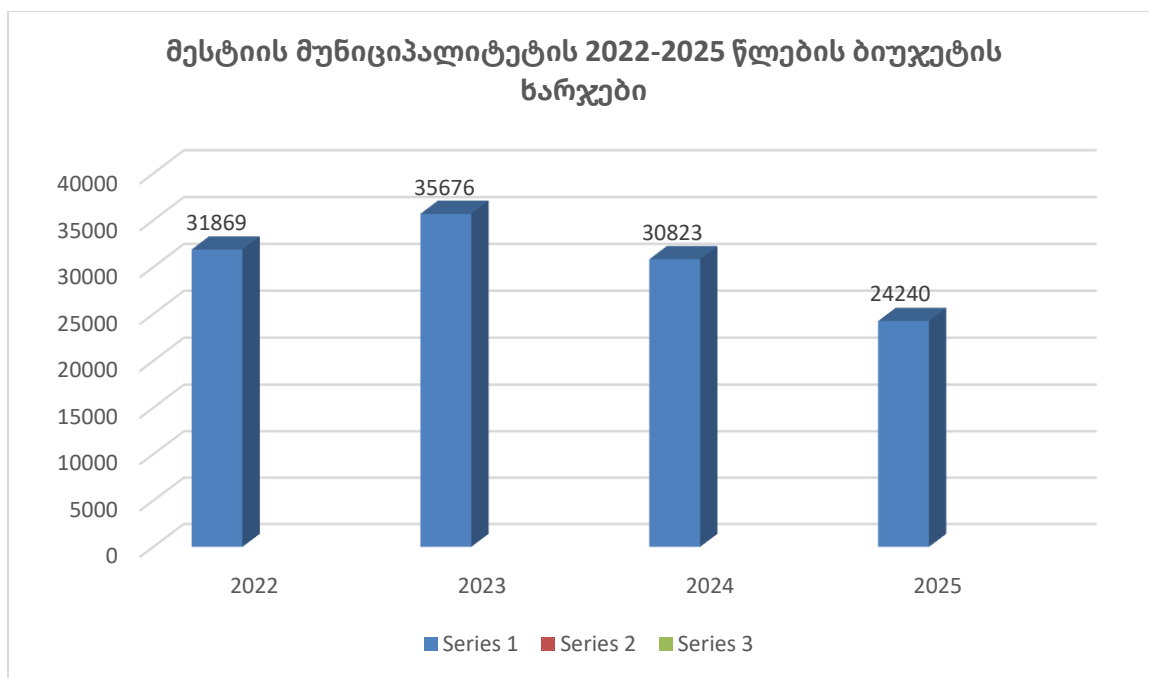
ნაშთის ცვლილება

მესტიის მუნიციპალიტეტის 2025 წლის ბიუჯეტის პროექტში გადასახდელების დაფინანსებისათვის ასახულია ნაშთი 1 მილიონი ლარი

ბიუჯეტის გადასახდელები პროგრამების და პრიორიტეტების მიხედვით

მესტიის მუნიციპალიტეტის 2025 წლის ბიუჯეტის პროექტის გადასახდელები მდგომარეობით) განსაზღვრულია 24.2 მლნ ლარით (გრაფიკი #13).

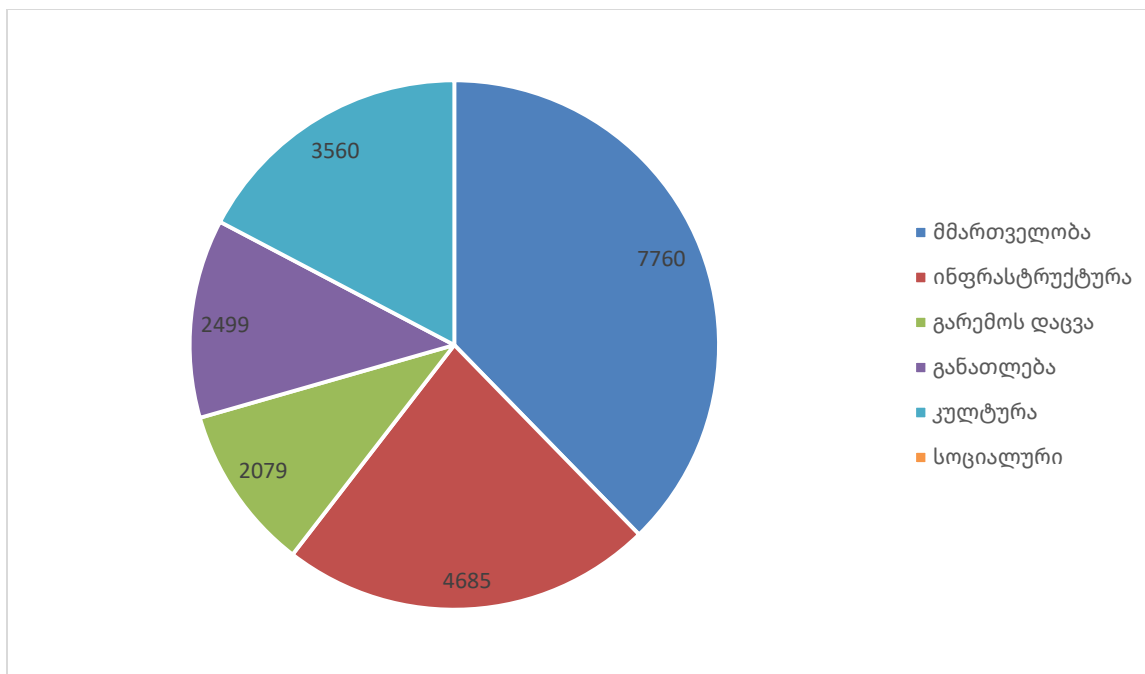
გრაფიკი #8

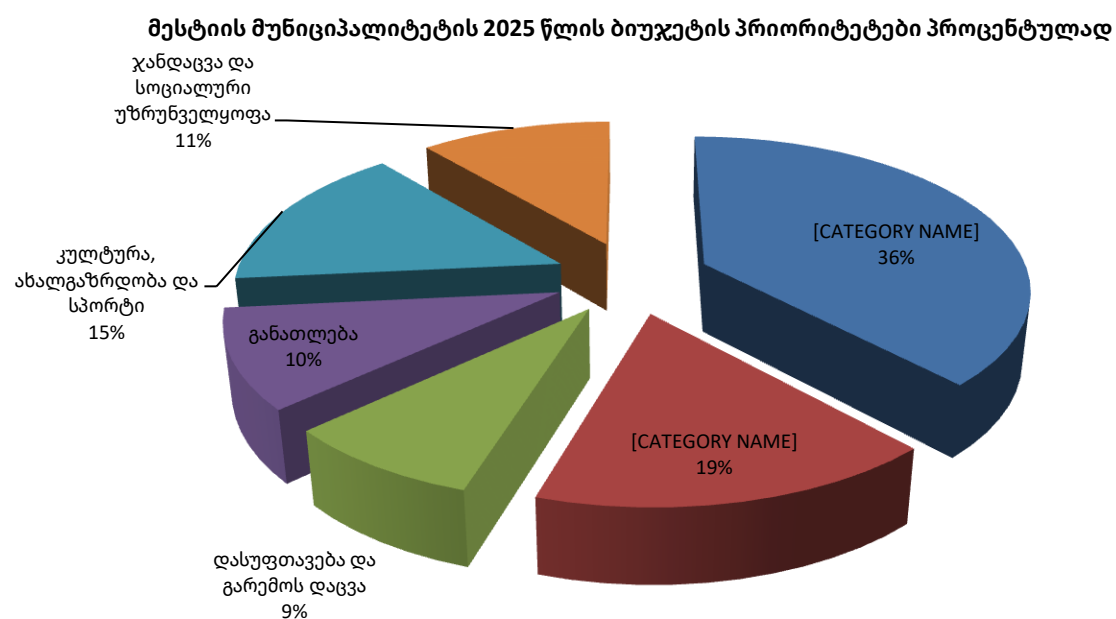
2025 წლის ბიუჯეტის პროექტში პრიორიტეტების მიხედვით ასიგნებები გადანაწილებულია შემდეგნაირად:

მესტიის მუნიციპალიტეტის 2024 წლის ბიუჯეტის პრიორიტეტები	გეგმა ათას ლარებში
მმართველობა	8,870.7
ინფრასტრუქტურა	4685
დასუფთავება და გარემოს დაცვა	2079
განათლება	2,499.4
კულტურა, ახალგაზრდობა და სპორტი	3,560.6
ჯანდაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა	2545.3
სულ ასიგნებები	24240

გრაფიკი #9

გრაფიკი #10

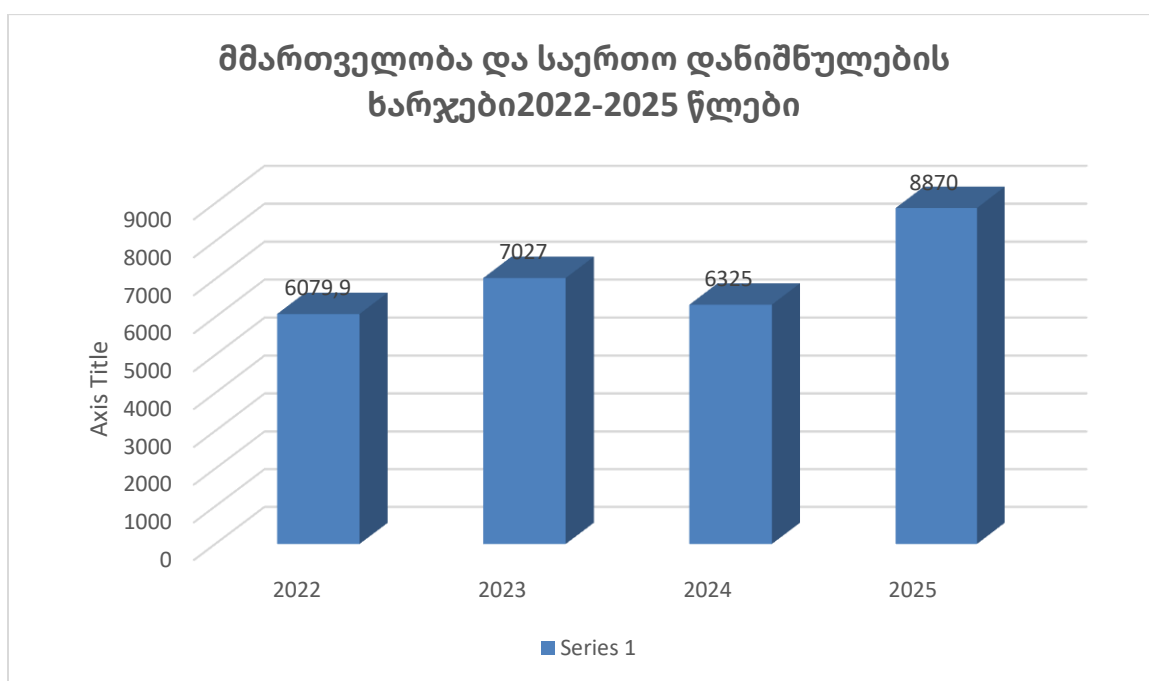

ინფორმაცია მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პრიორიტეტებზე და მასში შემავალ პროგრამებისა და ქვეპროგრამების შესახებ წარმოდგენილია გზამკვლევის შემდეგ ნაწილში.

მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯები

მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯების პრიორიტეტის დაფინანსებისათვის მესტიის მუნიციპალიტეტის 2025 წლის ბიუჯეტის პროექტში გათვალისწინებულია 8,870.7 ათასი ლარი, რაც ბიუჯეტის მთლიანი ასიგნებების 36%-ს შეადგენს. 2022-2025 წლებში პრიორიტეტის ფარგლებში გამოყოფილი ასიგნებების მოცულობა და მათი შეფარდება მთლიან გადასახდელებთან წარმოდგენილია გრაფიკით

გრაფიკი #11

2025 წელს გამოყოფილი ასიგნებებიდან ფინანსდება შემდეგი ხარჯები:

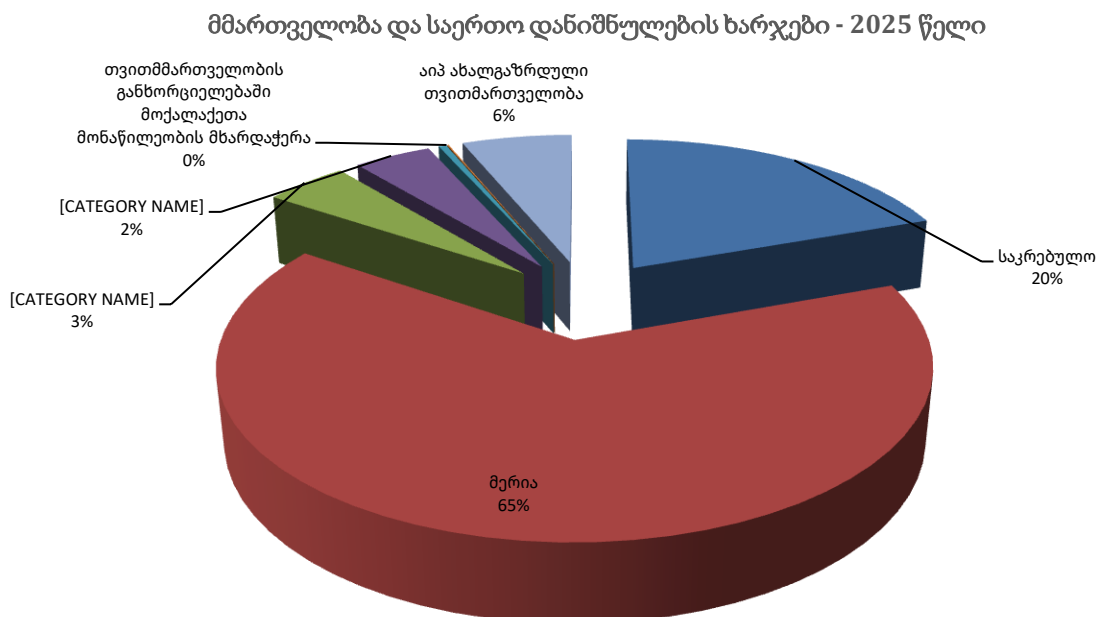
მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯების დაფინანსება - 2024 წელი

	ათასი ლარი
მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯები	8,870
საკრებულო	1,944

მერია	5,781
კადრების პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა	35
სარეზერვო ფონდი	300.0
მგფ-სა და სხვა ვალდებულებების დაფარვა	193
თვითმმართველობის განხორციელებაში მოქალაქეთა მონაწილეობის მხარდაჭერა	7.0
მუნიციპალური ტრანსპორტის დაფინანსება	60
აიპ ახალგაზრდული თვითმმართველობა	557.0

მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯების პრიორიტეტის ასიგნებების წილობრივი მაჩვენებლები მოცემულია გრაფიკ #19-ზე.

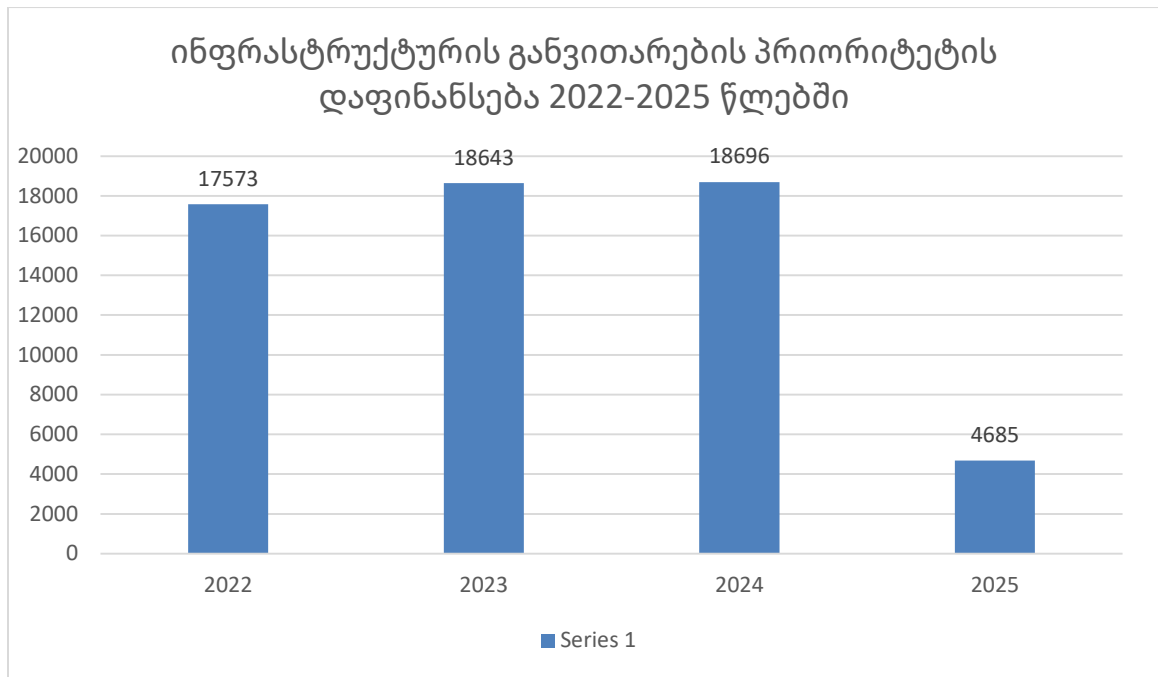
გრაფიკი #12

ინფრასტრუქტურის განვითარება

მესტიის მუნიციპალიტეტის 2025 წლის ბიუჯეტის ასიგნებების 19% გამოყოფილია ინფრასტრუქტურის განვითარების პრიორიტეტის დაფინანსებაზე, რაც ნომინალურ გამოხატულებაში 4685 ათას ლარს შეადგენს. აღნიშნული თანხები მთლიანად წარმოადგენს მესტიის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის საკუთარ შემოსულობებს. 2025 წლის ბიუჯეტის პროექტის წარმოდგენილი ვარიანტი არ ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ინფრასტრუქტურული პროექტებისთვის გამოსაყოფ კაპიტალურ ტრანსფერს. 2022-2025 წლებში პრიორიტეტის ფარგლებში გამოყოფილი ასიგნებების მოცულობა და მათი შეფარდება მთლიან გადასახდელებთან წარმოდგენილია გრაფიკით.

გრაფიკი #13

2024 წლის ბიუჯეტის პროექტით პრიორიტეტის ფარგლებში ფინანსდება შემდეგი პროგრამები:

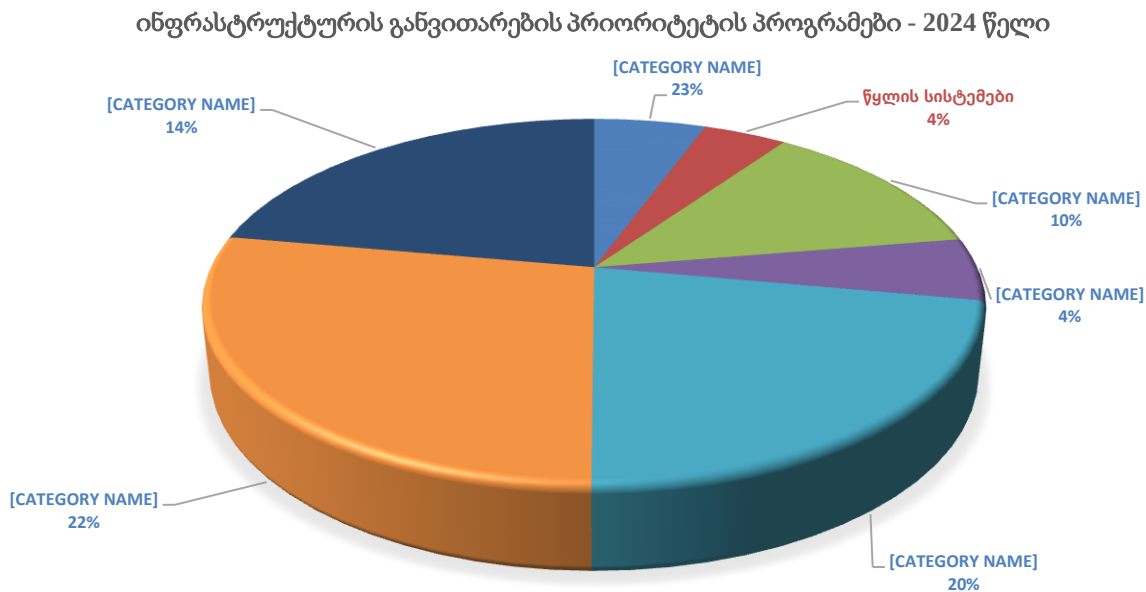
ინფრასტრუქტურის განვითარების პრიორიტეტის დაფინანსება - 2024 წელი

ათასი ლარი

	პროგრამის / ქვეპროგრამის დასახელება	სულ	საკუთარი სახსრები	სახელმწიფო ფონდები
02 00	ინფრასტრუქტურა	4685	4685	
02 01	საგზაო ინფრასტრუქტურა	1080	1080	

02 02 02	წყლის სისტემები	210	210	
02 02 01	გარე განათება	457.0	457.0	
02 03	კეთილმოწყობა	920	920	
02 04	სარწყავი არხები და ნაპირსამაგრები	218	218	
02 05	სოფლის პროგრამა	100	100	
02 06	რგვ თანადაფინანსება	1,000.0	1,000.0	
02 07	საპროექტო დოკუმენტაცია და ზედამხედველობა	700	700	

გრაფიკი #14

საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარების პროგრამა - საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარების პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ადგილობრივი მნიშვნელობის გზების (მათ შორის, ხიდების, ტროტუარების და სხვა საგზაო ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირებული ნაგებობების) რეაბილიტაციას, კაპიტალურ და მიმდინარე შეკეთებას, პროგრამის დაფინანსების ძირითად წყაროს წარმოადგენს

სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი ტრანსფერი, ადგილობრივი ბიუჯეტის წილი დაახლოებით 22-25%-ს შეადგენს, რომელიც მოიცავს თანადაფინანსებას, გზების რეაბილიტაციას, მიმდინარე შეკეთებას და მოვლა პატრონობას. სარეაბილიტაციო ობიექტების შერჩევა ხორციელდება საჭიროებებიდან გამომდინარე მოსახლეობის მოთხოვნის საფუძველზე, რეგიონის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების გეგმის შესაბამისად.

საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარების პროგრამა მოიცავს შემდეგ ქვეპროგრამებს:

- საგზაო ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია;
- საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა;
- ხიდების რეაბილიტაცია და კაპიტალური მშენებლობა;
- საგზაო ინფრასტრუქტურის მოვლა და შენახვა.

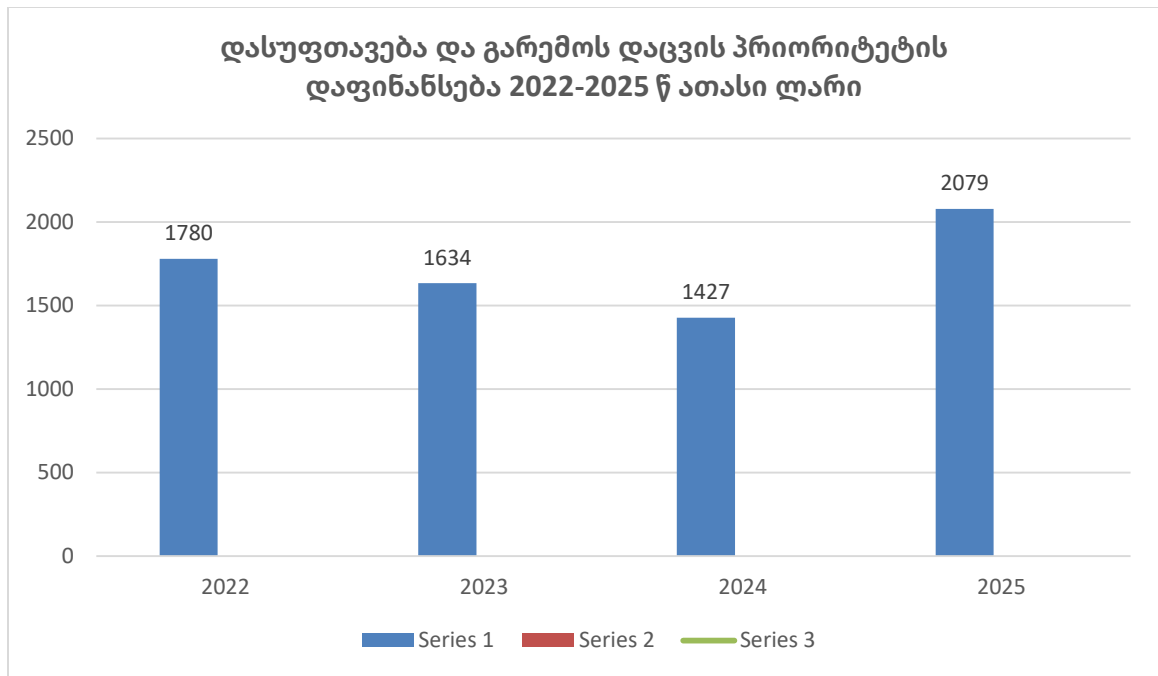
წყლის სისტემების განვითარების პროგრამა - პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია მუნიციპალიტეტის სოფლებში წყლის სისტემების რეაბილიტაცია და ახალი სისტემების მშენებლობა. აღნიშნული პროგრამა ინფრასტრუქტურულ ნაწილში წარმოადგენს მრავალწლიან, ხოლო მომსახურების ნაწილში მუდმივმოქმედ პროგრამას.

სარწყავი არხებისა და ნაპირსამაგრი ჯებირების მშენებლობა-რეაბილიტაცია - მესტიის მუნიციპალიტეტში ხშირია ბუნებრივი სტიქიური პროცესები და რისკების თავიდან ასაცილებლად აუცილებელია ისეთი საპრევენციო ღონისძიებების სისტემატური განხორციელება, როგორიცაა ნაპირდამცავი გაბიონებისა და ჯებირების მშენებლობა, გზის საყრდენი კედლების მშენებლობა და რეაბილიტაცია ღელეებისა და ხევების განტვირთვა-გაწმენდა ღვარცოფებისა და მეწყერის შედეგად ჩამოტანილი ნაშალისაგან. სანიაღვრე არხების მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ინფრასტრუქტურის განვითარება.

დასუფთავება და გარემოს დაცვა

მესტიის მუნიციპალიტეტის 2024 წლის ბიუჯეტის პროექტის ასიგნებების 9% გამოყოფილია დასუფთავების და გარემოს დაცვის პრიორიტეტის დაფინანსებაზე, რაც ნომინალურ გამოხატულებაში 2079 ათას ლარს შეადგენს. 2022-2025 წლებში პრიორიტეტის ფარგლებში გამოყოფილი ასიგნებების მოცულობა წარმოდგენილია გრაფიკულად

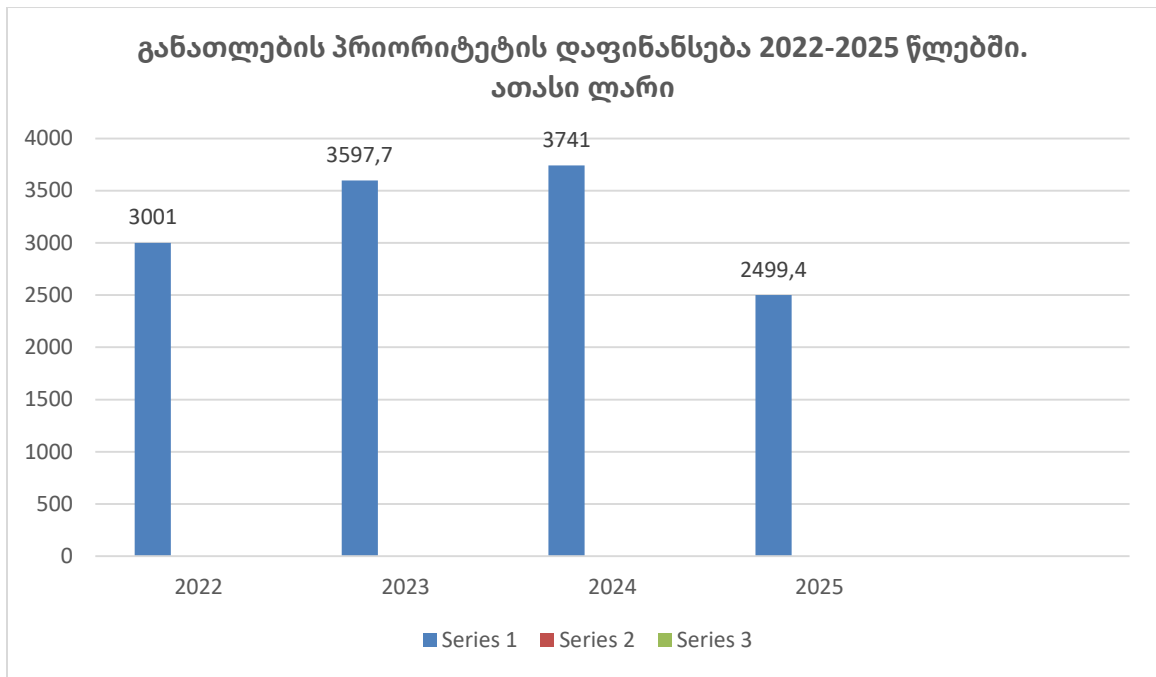
გრაფიკი #15

მესტიის მუნიციპალიტეტის 2024 წლის ბიუჯეტის დასუფთავების და გარემოს დაცვის პრიორიტეტიდან ფინანსდება დასუფთავება და დასუფთავება და კეთილმოწყობის პროგრამა - პროგრამა ითვალისწინებს მესტიის მუნიციპალიტეტში მოსახლეობის ცნობიერების გაზრდას გარემოს დასუფთავებასთან და დაცვასთან დაკავშირებით, დასუფთავების სერვისით მომსახურების უზრუნველყოფას: კონტეინერების განთავსება საჭირო ადგილებში, მათი ნაგვისგან დაცლა გრაფიკისა და საჭიროების მიხედვით, დაბა მესტიაში ქუჩების დაგვა/დასუფთავება, ცენტრალური გზის პირებზე (უშგული-მესტია და მესტია ჯვარის ცენტრალური გზა ჩანჩქერამდე) ნარჩენების შეგროვება და გატანა. ზაფხულში დაბა მესტიის შიდა გზებზე ქუჩების რეცხვა/მტვრისგან განთავისუფლება. ზამთრის პერიოდში ამავე შიდა გზების თოვლისგან გაწმენდა. პროგრამა ასევე ითვალისწინებს დაბა მესტიის შიდა გზებისა და ტროტუარების კეთილმოწყობა.

განათლება

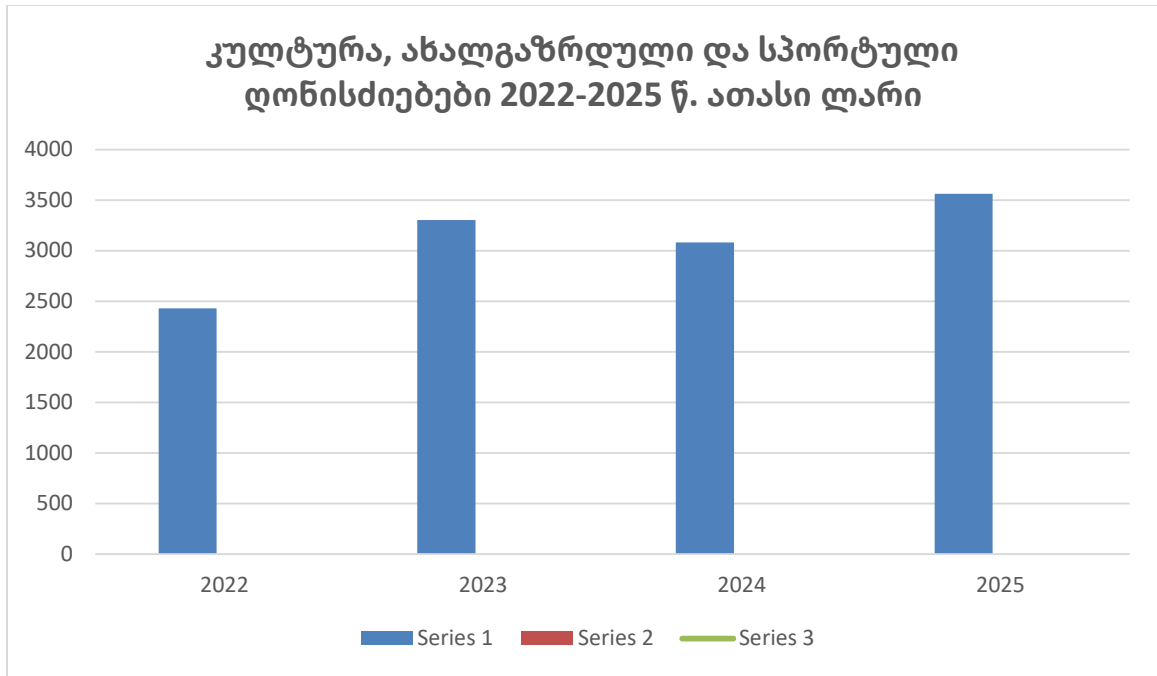
მესტიის მუნიციპალიტეტის 2025 წლის ბიუჯეტის განთლების პრიორიტეტის დაფინანსებისათვის ითვალისწინებს 2,299.4 ათასი ლარს. პრიორიტეტის დაფინანსება ბოლო 4 წლის განმავლობაში წარმოდგენილია გრაფიკულად. 2025 წლის ბიუჯეტის მონაცემები, წინა წლებისგან განსხვავებით, არ ითვალისწინებს ინფრასტრუქტურული პროექტების დაფინანსებასა და მოსწავლეთა ტრანსპორტირების პროგრამებს, რომლებთან დაფინანსება განხორციელდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დამატებით გამოყოფილი ტრანსფერით.

განათლების პრიორიტეტის ფარგლებში 2025 წლის ბიუჯეტიდან გათვალისწინებულია სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების ფუნქციონირების პროგრამის დაფინანსებას, რომელიც მიზნად ისახავს სკოლამდელი ასაკის ბავშვების განვითარებას, ინკლუზიურ განათლებას, აღსაზრდელების უსაფრთხოებასა და მათი ინტერესების დაცვას, სტანდარტის შესრულების გაძლიერებას, ბავშვთა სკოლისათვის მომზადებას. აღმზრდელების ახალი პროფესიული სტანდარტის შესაბამისად გადამზადებას და ავტორიზაციისათვის მომზადებას. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს: 24 საბავშვო ბაღი. რეგისტრირებულია 350 აღსაზრდელი,

კულტურა, ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები

პრიორიტეტის დაფინანსებისათვის მესტიის მუნიციპალიტეტის 2024 წლის ბიუჯეტის პროექტი ითვალისწინებს 3,560.6 ათასი ლარს, რაც ბიუჯეტის ასიგნებების 15%-ია. პრიორიტეტის დაფინანსება ბოლო 4 წლის განმავლობაში წარმოდგენილია გრაფიკულად.

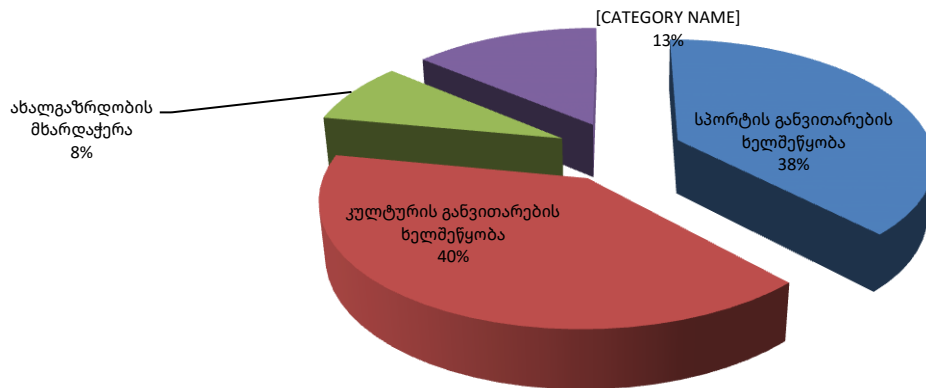
პრიორიტეტის ფარგლებში 2024 წლის ბიუჯეტის პროექტიდან გათვალისწინებულია შემდეგი 4 ძირითადი პროგრამის დაფინანსება:

კულტურა, ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები		ათასი ლარი
05 01	სპორტის განვითარების ხელშეწყობა	1374
05 02	კულტურის განვითარების ხელშეწყობა	1426.6
05 03	ახალგაზრდობის მხარდაჭერა	300
05 04	აიპ სვანეთის დანიშნულების ადგილის მართვის ორგანიზაცია შან-ლანდ	460.0
სულ		3,560.6

პრიორიტეტზე გამოყოფილი ასიგნებების დიდი ნაწილი მოდის კულტურის და სპორტის განვითარების ხელშეწყობის პროგრამებზე. ამ პროგრამების ჯამური დაფინანსება მთლიანი პრიორიტეტის 78%-ია.

გრაფიკი #18

კულტურა, ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები - 2024

სპორტის განვითარების ხელშეწყობის - პროგრამით დასახული მიზნების მისაღწევად განხორციელდება შემდეგი ქვეპროგრამები:

- ააიპ მესტიის მუნიციპალიტეტის სპორტული ცენტრი დაფინანსება
- აქტიური ახალგაზრდა სპორტსმენების ხელშეწყობა

სპორტული სკოლების გაერთიანების დაფინანსება - სპორტული ცენტრი ემსახურება მუნიციპალიტეტის მაშტაბით სპორტის 12 სახეობას (სასკოლო ასაკის ფარგლებში). კერძოდ: ძიუდო, კრივი, მკლავჭიდი, სამთო-სათხილამურო სპორტი, სნოუბორდი, სამბო, ქართული ჭიდაობა, ჭადრაკი, ფეხბურთი, ფრენბურთი, საციგაო სპორტი. აღნიშნულ სახეობებში ჯგუფები ფუნქციონირებს ს. ხაიშიდან - ს. უშგულამდე. სპორტულ ცენტრში დასაქმებულია 115 თანამშრომელი, მათგან 60 მწვრთნელი. მუნიციპალიტეტის მაშტაბით, აღნიშნულ სპორტულ აქტივებში ჩართულია 360 აღსაზრდელი, მათგან 70 გოგონა. სპორტული ცენტრი უზრუნველყოფს აღსაზრდელთა მაქსიმალურ ჩართულობას სპორტულ პროცესებში, როგორც სავარჯიშო, ასევე საშეჯიბრო თვალსაზრისით. თვითოეულ სახეობაში ეწყობა სხვადასხვა მაშტაბის სპორტული ღონისძიებები (შეჯიბრებები). ასევე აღსაზრდელები მონაწილეობენ გასვლით ღონისძიებებშიც, როგორც საქართველოს მაშტაბით, ასევე მის ფარგლებს გარეთაც. ს. იფარში, ს. მულახში, დ. მესტიაში, ს. ლენჯერში, ს. ლატალში, ს. ფარში, ს. ხაიშში და ს. ნაკრაში ფუნქციონირებს შესაბამისი ხარისხის სპორტ - კომპლექსები და სპორტული დარბაზები. ასევე სპორტული მოედნებიც..

აქტიური ახალგაზრდა სპორტსმენების ხელშეწყობა - ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია: აქტიური სპორტსმენების ხელშეწყობა, სპორტული ინვენტარით უზრუნველყოფა, საზღვრებს გარეთ ასპარეზობის შემთხვევაში მათი ფინანსური მხარდაჭერა

კულტურის განვითარების ხელშეწყობის პროგრამის პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება ბიბლიოთეკების, კულტ-სახლების განვითარება და პოპულიზაცია. ასევე ისტორიული ძეგლების აღრიცხვა, შენარჩუნება და რეაბილიტაცია.

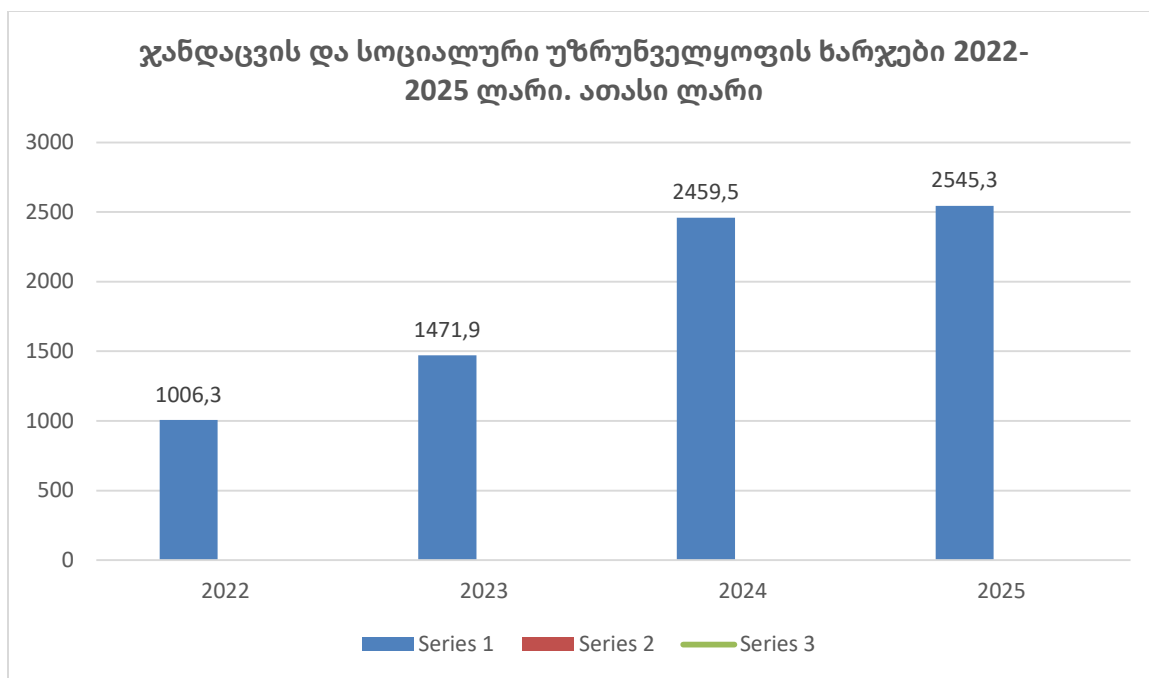
ა(ა)იპ მესტიის მუნიციპალიტეტის კულტურის და ხელოვნების ცენტრი - ცენტრში მესტიის მუნიციპალიტეტის მასშტაბით ფუნქციონირებს 1 დაბა მესტიის კულტურის და ხელოვნების ცენტრი და 8 ტერიტორიული ერთეულის კულტურის ცენტრი, დღეის მდგომარეობით შესაძლებელია 130 მოსწავლის სწავლება. კულტურის და ხელოვნების ცენტრში დაწესებულებებში დასაქმებულია 117 თანამშრომელი. ააიპ მესტიის მუნიციპალიტეტის კულტურის და ხელოვნების ცენტრის მომსახურებით სარგებლობს 175 ახალგაზრდა, ააიპ კულტურის და ხელოვნების ცენტრი უზრუნველყოფს მოქალაქეებისთვის ხელოვნების და კულტურული დარგების მიწოდებას. ააიპ-ის ფუნქციონირების ფარგლებში მოსწავლეს შეუძლია სწავლება შემდეგ დარგებში: ხატვა რეწვა, გობელენი, თექა, აპლიკაცია და კოლაჟი, ხის მხატვრული დამუშავება, ფორტეპიანო, სოლფეჯიო, ქართული ხალხური ცეკვა, ქართული ხალხური სიმღერა, ქართული ხალხური საკრავები, გიტარა, ვოკალი, სასცენო მეტყველება, სასცენო მოძრაობა, პანტომიმა, მსახიობის ოსტატობა, მხატვრული კითხვა.

ა(ა)იპ მესტიის მუნიციპალიტეტის მთავარი ბიბლიოთეკა - მესტიის მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს 15 ბიბლიოთეკა: მესტიის მთავარი ბიბლიოთეკა საბავშვო ბიბლიოთეკა და 13 სასოფლო ბიბლიოთეკა. საბიბლიოთეკო დაწესებულებაში დასაქმებულია 26 თანამშრომელი. ყველაზე მნიშვნელოვანი ფუნქცია ბიბლიოთეკებისთვის სკოლებთან თანამშრომლობა. სამომავლოდ განსაზღვრულია სოფლის ბიბლიოთეკების თანამედროვე სტანდარტებზე გადასვლა, შრომითი პირობების გაუმჯობესება და კვალიფიკაციის ამაღლება.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მესტიის მუნიციპალიტეტის 2024 წლის ბიუჯეტის პროექტი მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური უზრუნველყოფის პრიორიტეტის დაფინანსებისთვის ითვალისწინებს 2545.3 ათასი ლარს, რაც ბიუჯეტის ასიგნებების 11%-ს შეადგენს.

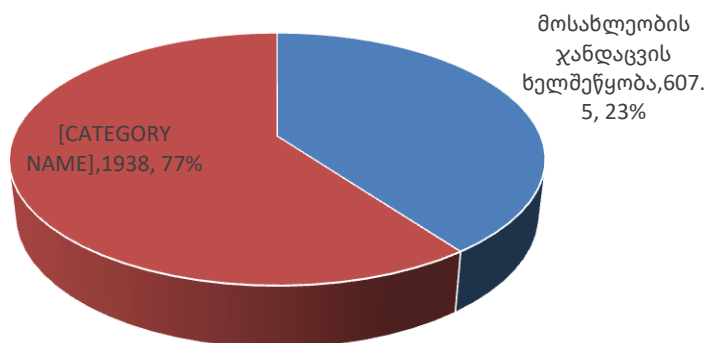
გრაფიკი #19

2025 წელს პრიორიტეტის საერთო დაფინანსების 73% მოდის სოციალური უზრუნველყოფის პროგრამებზე, ხოლო ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამებზე - 27% .

გრაფიკი #20

ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა - 2025 წ.

საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება - ა(ა)იპ საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის ცენტრი ახორციელებს მოსახლეობის ჯანმრთელობის ხელშეწყობისათვის გადამდები და არაგადამდები დაავადების ეპიდზედამხედველობას, კონტროლსა და პრევენციას; ერთიანი ლაბორატორიული სისტემის გამართული ფუნქციონერების მხარდაჭერას; ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოქმედი გარემოს საფრთხის შეფასებას; დღეის

მდგომარეობით ცენტრი ემსახურება 14 სამედიცინო უბანს და რაიონულ საავადმყოფოს, სადაც ყოველთვიურად ხდება ვაქცინების გატანა.

სოციალური დაცვის პროგრამებისათვის მესტიის 2024 წლის ბიუჯეტის პროექტი ითვალისწინებს 1,768.0 ათასი ლარის გამოყოფას. ამ თანხის ფარგლებში დაფინანსდება შემდეგი ქვეპროგრამები:

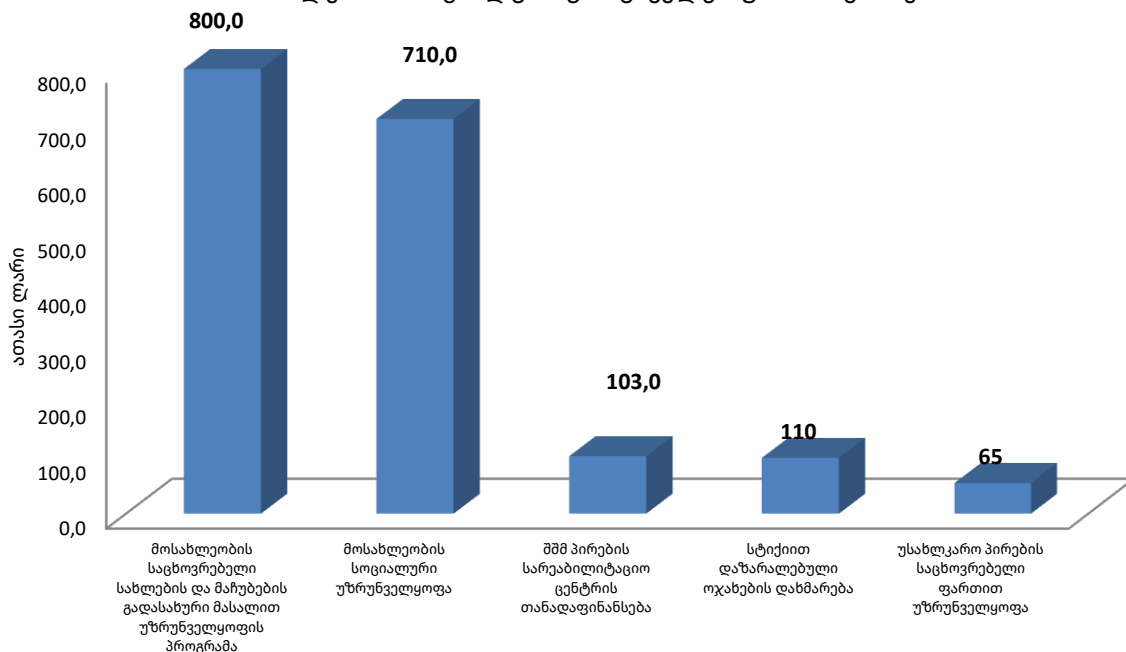
სოციალური უზრუნველყოფის პროგრამები (ათასი ლარი)	
მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა	745.0
სტიქიით დაზარალებული ოჯახების დახმარება	110.0
უსახლკარო პირების საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფა	65.0
შშმ პირების სარეაბილიტაციო ცენტრის თანადაფინანსება	103.0
ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის პროგრამა	114.8
მოსახლეობის საცხოვრებელი სახლების და მაჩუბების გადასახური მასალით უზრუნველყოფის პროგრამა	800.0
სულ	1937.8

მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა - სფეროებს. პროგრამების ძირითადი ნაწილი ითვალისწინებს მესტიის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებული მოწყვლადი ჯგუფის: სოციალურად დაუცველი პირების, მრავალშვილიანი ოჯახების, ახალშობილების, შშმ პირების და სხვა განსაკუთრებული საჭიროების მქონე პირთა სოციალური საჭიროებების უზრუნველყოფას, როგორც სერვისის დაფინანსების, ასევე ფულადი დახმარების გაცემის გზით, გამომდინარე იქიდან, რომ – მოსახლეობისათვის სამედიცინო დახმარება ძირითადად უზრუნველყოფილია სახელმწიფოს ბიუჯეტით დაფინანსებული სამედიცინო პროგრამებით. მიუხედავად ამისა, მოსახლეობის მნიშვნელოვან ნაწილს, ოჯახის მცირე შემოსავლების გამო არ გააჩნია საკმარისი ფინანსური სახსრები დაფაროს იმ სამედიცინო მომსახურების ხარჯები, რომლებიც არ იფარება სახელმწიფოს მიერ და მას ამის საჭიროება დაუდგა.

სტიქიით დაზარალებული ოჯახების დახმარება - პროგრამა ეხება სტიქიით, მათ შორის ხანძრით დაზარალებულ ოჯახებს. დაზარალებული ოჯახებისთვის დახმარების გაწევა ხდება სოციალური დახმარების გაცემის საბჭოს წევრთა მიერ, ყოველი კონკრეტული შემთხვევის შესწავლის შემდეგ, არსებული საჭიროებიდან გამომდინარე, თანხის რაოდენობის განსაზღვრისას დახმარების გაცემის საბჭოსთან ერთად გადაწყვეტილებას იღებს მუნიციპალიტეტის მერი. აღნიშნული პროგრამა მოიცავს ქვეპროგრამებს: 1. ხანძრის შედეგად დაზარალებული ოჯახების ერთჯერადი მატერიალური დახმარების ქვეპროგრამა. 2. სხვა სტიქიური მოვლენების შედეგად დაზარალებული ოჯახების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება.

გრაფიკი #21

მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფის პროგრამები - 2024

შშმ პირების სარეაბილიტაციო ცენტრის თანადაფინანსება - პროგრამის მიზანია მესტიის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებული გონებრივი ან/და ფიზიკური შეფერხების ბავშვთა აბილიტაცია/რეაბილიტაციის ხელშეწყობა. მშობლების ცნობიერების ამაღლება. ასევე ზრდასრულთა დამოუკიდებელი ცხოვრების უნარ-ჩვევების შენარჩუნების პარალელურად, პიროვნული ჰარმონიზაციისა და ცხოვრების ხარისხის უზრუნველყოფა. პროფესიულ, საგანმანათლებლო და ინკლუზიურ-პროფესიული განათლების ხვედრითი წილის გაზრდა და ხელშეწყობა. ადრეული განვითარების პროგრამის მიზანია განვითარების შეფერხების მქონე ბავშვებში მოხდეს დროული ინტერვენცია. შინ მოვლის სერვისი გულისხმობს პაციენტის ჯანმრთელობის მდგომარეობის სტაბილიზაციის მიზნით, მისი ძირითადი მომვლელის/მზრუნელის საექთნო და პაციენტის მოვლისთვის აუცილებელი უნარ-ჩვევების შეძენა-განვითარებაზე ზრუნვას.

ბავშვთა უფლებების დაცვის და მხარდაჭერის პროგრამა-პროგრამის ფარგლებში კრიზისულ მდგომარეობაში მყოფი ოჯახების ბავშვებს სოც. მუშაკთა შეფასების და საჭიროების დადგენის მიხედვით ხდება შესყიდვა და გადაცემა სასკოლო ,საკანცელარო ნივთების და ჰიგიენური საშუალებების. ხოლო სპეციალური კვების საჭიროების მქონე ბავშვების სპეც. საკვებით უზრუნველყოფა .აღნიშნული პროგრამა მოიცავს ქვეპროგრამებს:• კრიზისულ მდგომარეობაში მყოფი ოჯახებისთვის სასკოლო ასაკის მქონე ბავშვებზე მათ შორის შშმ ბავშვებზე, საკანცელარო ნივთების შესაძენად ერთჯერადი დახმარების ქვეპროგრამა.

მოსახლეობის საცხოვრებელი სახლების და მაჩუბების გადასახური მასალით უზრუნველყოფის პროგრამის ფარგლებში ხდება მესტიის მოსახლეობის საცხოვრებელი სახლების და მაჩუბების გადასახური მასალის გადაცემა ,გაცემის წესის შესაბამისად დადგენილი კრიტერიუმების დაკმაყოფილების შემთხვევაში..